

Богдан ЯЦИКОВСЬКИЙ

кандидат економічних наук,
Національна академія управління, Україна
E-mail: bigbogv@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2966-3257

Степан ГОЛУБКА

доктор економічних наук, професор, радник,
Рахункова палата України, Україна
E-mail: holubkas@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-5296-4798

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВІ ПРІОРИТЕТИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ГІРНИЧОДОБУВНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

АНОТАЦІЯ

Вступ. Предметом дослідження є програмно-цільові пріоритети, актуальні для всіх областей України, поєднують заходи ефективізації гірничого добування на еколого-економічних засадах, а також підтримку науково-дослідної та інноваційної діяльності.

Метою є обґрунтування програмно-цільових пріоритетів економічного розвитку гірничодобувної галузі України з уясуванням особливостей для Дніпровсько-Донецького і Західного регіонів.

Метод (методологія). Теоретико-методологічною основою дослідження є наукові розробки вітчизняних і зарубіжних вчених, пов'язані з різноманітними питаннями розвитку сфери гірничого добування. У процесі дослідження було використано такі методи: порівняльний аналіз – для дослідження тенденцій програмно-цільових пріоритетів розвитку гірничодобувної галузі; системний підхід – для формування когерентного підходу до забезпечення розвитку із залученням міжнародного капіталу й активізацією міждержавного співробітництва в умовах сталого розвитку та трансформації національної економіки.

Результати. Запропоновано розподіляти програмно-цільові пріоритети розвитку галузі гірничого добування, що актуальні для всіх областей України та з специфікацією для її основних нафтогазоносних регіонів. При обґрунтуванні проблемних аспектів розвитку гірничодобувної галузі Західного регіону зазначено щодо актуальності приватно-господарницьких пріоритетів, виражених у необхідності приватизації, утворенні кластерних об'єднань, створення умов для різних форм громадського контролю. Визначено, що для Дніпровсько-Донецького регіону мають домінувати безпекові пріоритети щодо реанімації економіки, екомодернізаційні пріоритети щодо рекультивації, модернізації галузі та перекваліфікації вивільнених працівників, а також євроінтеграційні пріоритети з залученням міжнародного капіталу й активізацією міждержавного співробітництва.

З'ясовано, що Європейський вектор економічної інтеграції гірничодобувної галузі Дніпровсько-Донецького та Західного регіонів дозволяє використати переваги європейської політики в сфері критично важливої сировини, впроваджувати прогресивні управлінські практики зменшення сировинної залежності за рахунок циркулюючого використання ресурсів, екологічно чистих продуктів та інновацій, розробки стійких ланцюгів створення вартості для промислових екосистем, посилення використання внутрішніх джерел сировини та диверсифікації постачання з різних країн.

Ключові слова: національна економіка; гірничодобувна галузь; економічний розвиток; програмно-цільовий підхід; інноваційна діяльність.

© Богдан Яциковський, Степан Голубка, 2022

Отримано: 30.04.2022 р.

Рекомендовано до друку: 11.05.2022 р.

Опубліковано: 19.05.2022 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати: Яциковський Б., Голубка С. Програмно-цільові пріоритети економічного розвитку гірничодобувної галузі України. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32. № 2. С. 236-242. DOI: 10.35774/econa2022.02.236

Вступ

Регіональний економічний розвиток гірничодобувної галузі забезпечується прогресивними змінам виробничо-послугового і структурного характеру, що передбачають ефективне використання природно-ресурсного потенціалу регіонів зі створенням сприятливих умов для розвитку суміжних та інших галузей економіки. Тому важливо регулювати розвиток галузі з балансуванням національних, регіональних, локальних і галузевих інтересів.

Дане дослідження обґрунтовує програмно-цільові пріоритети розвитку гірничодобувної галузі та специфікує окремі з них для основних нафтогазоносних регіонів.

Результати дослідження вдалось отримати завдяки використанню положень низки нормативно-правових актів України ([3; 4; 6; 14]), експертних матеріалів ([5; 7; 10; 11; 13]), висновків українських учених (Вишняков І. Б., Вуль М. Я., Гоник І. О., Зур'ян О. В., Старинський В. О. [1]; Павлюк М. І. [2]; Крупський Ю. З. [8; 9]; Іванюта С. П. [12]).

Мета статті

Мета даної статті полягає в дослідженні та обґрунтуванні програмно-цільових пріоритетів економічного розвитку гірничодобувної галузі України із з'ясуванням особливостей для Дніпровсько-Донецького і Західного регіонів.

Виклад основного матеріалу

В Україні програмно-цільові пріоритети регіонального економічного розвитку гірничодобувної галузі слід специфікувати відповідно до нафтогазоносного районування, адже вугільна і нафтогазова промисловість є ядром гірничодобувної галузі (її доповнюють металургійна, електроенергетична промисловість і комунальне господарство).

Згідно висновків геологів в Україні у Західному нафтогазоносному регіоні виділяють Волино-Подільську нафтогазоносну область у межах Балтійсько-Переддобрудзької нафтогазоносної провінції, Передкарпатську, Карпатську, Закарпатську нафтогазоносні області у межах Карпатської нафтогазоносної провінції [1].

Дніпровсько-Донецька нафтогазоносна область є регіоном найбільшої локалізації

родовищ в Україні, які, однак, характеризуються скороченням приростів запасів нафти і газу та гостро потребують модернізації й інноватизації видобування [2].

Програмно-цільові пріоритети регіонального економічного розвитку гірничодобувної галузі мають бути обмеженими в кількості, однак обґрунтованими з погляду наслідкових ефектів. Програмно-цільовий підхід має значні переваги та потенціал наслідкової ефективності, оскільки дозволяє конкретизувати: функціональність заходів – екологічну, виробничу, економіко-результативну, інноваційну, соціальну та ін.; цільову орієнтованість заходів – ефективізацію добування та супровідних процесів; сферу (галузь, вид економічної діяльності) і сектор (форму бізнесу) розвитку.

Обґрунтування проблемно-цільових пріоритетів економічного розвитку гірничодобувної галузі для Дніпровсько-Донецького і Західного регіонів має здійснюватися за блоками: програмно-цільові пріоритети, актуальні для обох регіонів та програмно-цільові пріоритети з регіональною специфікою.

Програмно-цільові пріоритети, актуальні для обох регіонів, на наш погляд, мають бути наступні:

1. Ефективізація гірничого добування на еколого-економічних засадах: програми підтримки геологорозвідувальних робіт з відображенням у геологічному картуванні, зокрема щодо: нетрадиційних корисних копалин, зокрема титану і берилію (попит на останній стрімко зростає при масовому виробництві смартфонів і ноутбуків та має локалізований потенціал у Житомирській області – Пержанському родовищі берилію); розробки родовищ з глибоким заляганням корисних копалин; розробки родовищ у депресивних і віддалених громадах; програми розвитку бізнес-середовища у сфері гірничого добування на основі: стимулюючого оподаткування і встановлення рентної ставки для підприємств, які: а) експлуатують нові та відновлені свердловини, б) реінвестують прибуток у виробництво, в) здійснюють діяльність у сфері важковидобувних і нетрадиційних покладів вуглеводнів (згідно Національної економічної

стратегії на період до 2030 року [3]); подальшого наповнення та популяризації використання Інвестиційного атласу надрокористування на рівні регіонів і громад, геологічного картування зі створенням єдиної електронної геологічної карти; програми промоційної підтримки соціально відповідальних суб'єктів бізнесу, зокрема шляхом популяризації конкурсів типу «ECOtransformation», рейтингів кращих компаній країни за критеріями соціальної відповідальності, впливу на економіку країни (наприклад, рейтинг «Вибір країни», рейтинг журналу «Влада та гроші»), залежно від витрат на дослідження і розробки (рейтинг «Forbes») та ін.;

2. Підтримка науково-дослідної та інноваційної діяльності: програми фінансування науково-дослідних розробок екологічних інновацій, спрямованих на балансування вуглеводної й альтернативної енергетики; програми бюджетної підтримки наукових досліджень на предмет геологічного вивчення надр і прогнозування родовищ корисних копалин у регіоні (для прикладу, в Національній академії наук України діє Цільова програма наукових досліджень «Критичні та стратегічні мінеральні ресурси України за умов глобалізації та змін клімату» на 2021-2025 роки, в рамках виконання якої регіональні органи влади можуть підтримувати науково-дослідні проекти місцевого значення) тощо.

Регіональна специфіка визначення програмно-цільових пріоритетів для Західного і Дніпровсько-Донецького регіонів обумовлена природними, економічними та історико-культурними особливостями. Останні зумовлюють більший акцент у програмно-цільових пріоритетах для Західного регіону на приватно-господарницьких засадах розвитку галузі, в той час як Дніпровсько-Донецький регіон потребує основної уваги на екомодернізацію видобувних процесів. Окрім того, для регіону більше на часі євроінтеграційні пріоритети – введення європейського капіталу в галузь має суттєвий вплив на геополітичні протистояння за східним вектором.

Також програмно-цільові пріоритети розвитку гірничодобувної галузі Дніпровсько-Донецького регіону мають враховувати можливості реанімації економіки східних

регіонів України внаслідок окупації та додаткових геополітичних загроз. Зокрема, діючими є Концепція і Стратегія економічного розвитку Донецької та Луганської областей на період до 2030 року. У стратегічному нормативі актуалізуються завдання модернізації і технічного переоснащення шахт, зниження негативного впливу на довкілля, зокрема забруднення повітря підприємствами гірничо-металургійного комплексу та тепловими електростанціями, забезпечення функціонування систем очищення та водовідливу шахтних вод та ін. Серед низки інших ініціатив у положеннях Стратегії перспективною є ідея діяльності Фонду консорціумного фінансування, який утворюється за прикладом «The Eastern Europe Energy Efficiency and Environmental Partnership» («E5P») та зможе акумулювати і мобілізувати значні фінансові резерви для розвитку гірничодобувної галузі Донецької і Луганської областей [4].

Ми погоджуємось також із думкою, що «для родовищ, котрі мають перспективу розвитку, розмір рентної плати в разі приватизації або переходу в іншу приватну власність має бути не меншим від суми найсприятливішого періоду в попередні роки користування. А відповідальність бізнесу й держави має бути дзеркальною [5].

Вважаємо, що стратегії розвитку областей Дніпровсько-Донецького регіону недостатньо акцентують на необхідності модернізації гірничодобувної галузі. Для окремих регіонів це зумовлено геополітичними і безпековими викликами (для прикладу, Донецької області), для інших – відсутністю стратегічного бачення розвитку ресурсовиснажливих виробництв в умовах інноватизації промисловості, впровадження смарт-спеціалізованих підходів.

Розглянемо актуальні програмно-цільові пріоритети розвитку гірничодобувної галузі на прикладні основних нафтогазоносних регіонів України.

Для Західного (Карпатського і Волино-Подільського) регіону України доцільно виокремити наступні програмно-цільові пріоритети розвитку гірничо-добувної галузі: програми справедливої трансформації монофункціональних локальних економік, зокрема вугільних (міста Червоноград Львівської області і Нововолинськ Волинської

області) [6]; програми ревіталізації індустріалізованих і занепадаючих територій шляхом залучення інвестицій у міжгалузеві проекти за участі гірничодобувних компаній та міжнародного капіталу (наприклад, створення промислового комплексу з виробництва синтетичного рідкого палива на основі сировини Львівсько-Волинського кам'яновугільного басейну, інвестиційний проект якого станом на початок 2022 року заплановано в обсязі 5 млрд дол. США з залученням інвестицій Катару, Саудівської Аравії і Китаю) [7]; програми приватизації гірничодобувних компаній з врахуванням меж прихованої (заниженої) прибутковості та диференціацією власності (поточна практика приватизації з монополізацією ринку компанією «ДТЕК» є ризиковою); програми виявлення перспективних площ для пошуків сланцевого газу і газу щільних колекторів, особливо в межах Волино-Подільського регіону (за критеріями газоносності чорносланцевих товщ [8, с. 119-180]) та газ-метану вугільних пластів карбону Львівсько-Волинського вугільного басейну [9, с. 7]; програми відновлення та видобутку унікальних для регіону корисних копалин (наприклад, програми відновлення солевидобутку в смт Солотвино з первинним усуненням стану надзвичайної ситуації державного значення [10]; оптимізація видобутку сапонітових глин як унікальних корисних копалин для Хмельницької області, базальту – Рівненської області та ін.); програми підтримки кластерних утворень за участі гірничодобувних компаній, особливо в сферах, які мають ринковий споживчий потенціал та значні масштаби тіньового (і навіть криміналізованого) добування (наприклад, бурштинові бізнес-кластери [11]); програми екологічної реабілітації територій унаслідок попередньої діяльності гірничо-хімічних підприємств; програми транскордонного співробітництва в частині екологізації й модернізації застарілих гірничих технологій з локалізацією проблематики (для прикладу, усунення проникнення солі з територій солерудників у природні системи, зокрема до річок Тиса і Дністра, що актуально для транскордонного Дунайського регіону [12]).

Актуальні програмно-цільові пріоритети розвитку гірничо-добувної галузі для

Дніпровсько-Донецького регіону України наступні: програми залучення провідних гірничодобувних підприємств до співробітництва з міжнародними організаціями типу ERMA (Європейський Альянс сировинних ресурсів) – у формах участі в тренінгах, отримання технічної допомоги (меморандум про співробітництво ERMA з Україною був підписаний у 2021 році); програми проектної підтримки включення гірничодобувних підприємств до високотехнологічних європейських та світових кластерів з наслідковим введенням міжнародного капіталу, що додатково забезпечить регіон від геополітичних протистоянь [4]; програми справедливої трансформації монофункціональних локальних економік, зокрема вугільних (міста Первомайськ, Лисичанськ Луганської області, Торецьк, Мирноград, Селидов Донецької області) [6]; програми екомодернізації крупних компаній – з взірцевими прикладами металургії та енергетики та подальшим впровадженням на різні види гірничодобувних підприємств у рамках нарощування міжнародної конкурентоспроможності та впровадження принципів соціальної відповідальності бізнесу; програми моніторингу та залучення міжнародної дипломатії щодо безпеки гірничодобувних об'єктів, зокрема шахт, на окупованих територіях Донецької і Луганської областей – моніторинг порушення режиму підземних вод у зонах промислового впливу, зокрема підтоплення (після припинення відкачування води) шахт, спричинення зсувів ґрунтів і т. д., що також має негативний вплив на екосистеми сусідніх територій [13]; програми нарощування видобування в контексті забезпечення енергетичної незалежності у розрізі конкретних родовищ (для прикладу, Шебелинського газоконденсатного родовища Харківської області); програми зайнятості та перекваліфікації для вивільнених працівників, зокрема шляхом відновлення практики реалізації проектів типу TACIS «Підтримка вугільного сектору» (2009-2011 роки) та дотримання положень прийнятої ще 2012 року Концепції створення системи підтримки працівників підприємств вугільної галузі та населення територій, на яких розміщуються вугледобувні та вуглепереробні підприємства,

що перебувають у стадії ліквідації (консервації) [14].

Дніпровсько-Донецький регіон у силу тривалих традицій господарювання в сфері гірничого добування та володіння достатнім природно-ресурсним потенціалом має бути ключовим в активізації співробітництва з структурами ЄС, де нині популяризується імператив «критичних сировинних ресурсів». Основні з них, підтвержені Державною службою геології та надр України, – літій, титан, цирконій, нікель, кобальт, хром, берилій та ін.

У контексті введення міжнародного капіталу в регіон актуальними є програмно-цільові пріоритети стосовно включення гірничодобувних підприємств до високотехнологічних кластерів. Однак для практичного втілення такого завдання на перших етапах важливо здобути позитивний досвід міжнародного співробітництва, яке в економіці центрально-східних регіонів України не є достатньо розвинутим за проєвропейським вектором, на відміну від західних областей.

Слід розуміти, що європейський інтерес щодо України – комерціалізовано-геополітичний. Однак навіть з відсталими технологіями та неефективним корпоративним менеджментом в умовах монополізованого ринку Україна може бути конкурентоспроможним партнером у ході подальшого розроблення європейської політики в сфері критично важливої сировини. Європейський Альянс сировинних ресурсів (ERMA) розпочав свою діяльність лише 2020 року та ставить за цілі надважливі для України способи досягнення ресурсної незалежності шляхом [15]: зменшення залежності від первинної критично важливої сировини за рахунок циркулюючого використання ресурсів, екологічно чистих продуктів та інновацій; розробки стійких ланцюгів створення вартості для промислових екосистем; посилення використання внутрішніх джерел сировини; диверсифікації постачання з різних країн.

Країни ЄС нині активно розробляють заходи на шляху реалізації Плану дій щодо критичної сировини, визначення переліку критичних сировинних ресурсів та прогнозування їх ролі для стратегічних технологій і секторів з погляду 2030 та 2050 років. Україна, підписавши

меморандум про співробітництво з ERMA, може стати її стратегічним партнером та долучитись до прогресивних управлінських ініціатив. Окрім того, у рамках співробітництва Україна має змогу: розробити стратегію декарбонізації видобування; впровадити інноваційні практики переробки сировини; цифровізувати та ефективізувати управління даними щодо мінеральних ресурсів шляхом створення сховищ з цифровими геологічними звітами, декласифікації та переоцінки запасів за міжнародними стандартами. Співробітництво дозволяє Україні вивчати досвід щодо використання програм спостереження та дистанційного зондування для геологічних розвідок, моніторингу діяльності добувних підприємств.

Для Дніпровсько-Донецького регіону таке співробітництво є особливо важливим у плані впровадження проєктів видобування і переробки з утворенням міжгалузевих комплексів, що функціонують з використанням новітніх технологій в умовах зеленого і цифрового переходу. Для індустріалізованого Дніпровсько-Донецького регіону зелений і цифровий перехід у поточних умовах є орієнтиром на інноваційний прорив з вимушеним відходом від тіньової діяльності. Проєкти ERMA дають доступ до бізнес-інвестиційних платформ європейських промислових альянсів. Відтак вітчизняні підприємства отримують шанс активізувати міжнародну діяльність з утворенням спільних підприємств та залученням додаткових інвестиційних ресурсів.

Висновки

Дослідження показало, що програмно-цільовий підхід щодо економічного розвитку гірничодобувної галузі дозволяє максимально враховувати регіональні особливості з дотриманням концептуально-стратегічних пріоритетів загальнодержавного масштабу. Наведені пропозиції орієнтуються на проблемні аспекти розвитку галузі, поєднують питання добування, геологічних розвідок, регулювання екологічних наслідків, безпеки праці та ін. Проте окремі з них формують новітнє бачення становлення гірничого добування як високотехнологічної галузі, інтегрованої в інноваційну систему економіки регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вишняков І. Б., Вуль М. Я., Гоник І. О., Зур'ян О. В., Старинський В. О. Сучасний стан вуглеводневої сировинної бази Західного нафтогазоносного регіону України та основні напрями геологорозвідувальних робіт щодо її освоєння. Мінеральні ресурси України. 2014. № 4. С. 33-38.
2. Павлюк М. І. Геотектонічна еволюція і нафтогазоносний потенціал України. Стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 5 липня 2017 року. Вісник НАН України. 2017. № 9. С. 11-22. doi: <https://doi.org/10.15407/visn2017.09.011>.
3. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року. Постанова Кабінету Міністрів України від 3.03.2021 року № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>
4. Про затвердження Стратегії економічного розвитку Донецької та Луганської областей на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.08.2021 року № 1078-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-strategiyi-ekonom-a1078r>
5. Кравчук О., Прохоренко О. Сировинні ресурси – сировинна країна: ситуація в гірничо-металургійному комплексі України. Спільне Commons. URL: <https://commons.com.ua/uk/sirovinni-resursi-sirovinna-krayina-do-situatsiyi-v-girnichometalurgijnomu-kompleksi-ukrayini>.
6. Про розробку Національної програми трансформації вугільних регіонів України до 2027 року. Засідання Координаційного центру з питань трансформації вугільних регіонів України. URL: https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/coalindustry_transformation_blue.pdf.
7. Біля Белза за 5 мільярдів доларів планують збудувати комплекс із виробництва синтетичного палива: Червоноград City. URL: <https://chervonograd.city/articles/191202/nepodalik-belza-za-5-milyardiv-dolariv-planuyut-zbuduvati-kompleks-z-virobnictva-sintetichnogo-paliva>.
8. Крупський Ю. З. та ін. Нетрадиційні джерела вуглеводнів України: монографія. У 8 кн. Кн. 2. Західний нафтогазоносний регіон / НАК «Нафтогаз України» та ін. Київ: Ніка-Центр, 2014. 400 с.
9. Крупський Ю. Західний нафтогазоносний регіон України. Минуле, сучасність та перспективи. Вісник Львівського університету. Серія геологічна. 2018. Вип. 32. С. 3-12.
10. Сіль Солотвина, яку ще можна повернути. Чи вдасться відродити відомий солерудник і курорт на Закарпатті?: Закарпаття онлайн. URL: <https://zakarpattya.net.ua/News/199862-Sil-Solotvynaiaku-shche-mozhna-povernuty-FOTO>.
11. Качук Дмитро. Бурштинові бізнес-кластери: чому це майбутнє економіки?: Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/12/23/680931>.
12. Іванюта С. П. Транскордонні надзвичайні ситуації на солерудниках Карпатського регіону (м. Калуш, смт. Солотвино) та шляхи їх запобігання. Аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/en/node/1699>.
13. Гуєрра Вікторія. Підтоплення і провалля. Як Донбас втрачає свої шахти і чим це загрожує: LB.ua. URL: https://lb.ua/society/2021/04/18/482697_pidtoplenny_a_i_provallya_yak_donbas.html.
14. Про схвалення Концепції створення системи соціальної підтримки працівників підприємств вугільної галузі та населення територій, на яких розміщуються вугледобувні та вуглепереробні підприємства, що перебувають у стадії ліквідації (консервації). Розпорядження Кабінету Міністрів України від 5.12.2012 року № 990-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990-2012-%D1%80#Text>.
15. ERMA. European Raw Materials Alliance. URL: <https://erma.eu/eu-policy>.

REFERENCES

1. Vyshniakov, I. B., Vul, M. Ya., Honyk, I. O., Zurian, O. V., Starynskyi, V. O. (2014). Suchasnyi stan vuhlevodnevoi syrovynnoi bazy Zakhidnoho naftohazonosnoho rehionu Ukrainy ta osnovni napriamy heolohorozvidualnykh robit shchodo yii osvoinnennia. *Mineralni resursy Ukrainy*, (4), 33-38. [in Ukrainian].
2. Pavliuk, M. I. (2017). Heotektonichna evoliutsiia i naftohazonosnyi potentsial Ukrainy. Stenohrama naukovoi dopovidi na zasidanni Prezydii NAN Ukrainy 5 lypnia 2017 roku. *Visnyk NAN Ukrainy*, 9, 11-22. doi: <https://doi.org/10.15407/visn2017.09.011>. [in Ukrainian].
3. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ekonomichnoi stratehii na period do 2030 roku. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 3.03.2021 roku № 179. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>. [in Ukrainian].
4. Pro zatverdzhennia Stratehii ekonomichnoho rozvytku Donetskoi ta Luhanskoi oblasti na period do 2030 roku. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18.08.2021 roku № 1078-r. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-strategiyi-ekonom-a1078r>. [in Ukrainian].

5. Kravchuk, O., & Prokhorenko, O. (n.d.). Syrovynni resursy – syrovynna kraina: sytuatsiia v hirnycho-metalurhiinomu kompleksi Ukrainy. *Spilne Commons*. Retrieved from: <https://commons.com.ua/uk/sirovinni-resursi-sirovinna-krayina-do-situatsiyi-v-girnycho-metalurgijnomu-kompleksi-ukrayini>. [in Ukrainian].
6. Pro rozrobku Natsionalnoi prohramy transformatsii vuhilnykh rehioniv Ukrainy do 2027 roku. Zasadannia Koordynatsiinoho tsentru z pytan transformatsii vuhilnykh rehioniv Ukrainy. Retrieved from: https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/coalindustry_transformation_blue.pdf. [in Ukrainian].
7. Bilia Belza za 5 miliardiv dolariv planuiut zbuduvaty kompleks iz vyrobnytstva syntetichnoho palyva: Chervonohrad City. Retrieved from: <https://chervonograd.city/articles/191202/nepodalik-belza-za-5-milyardiv-dolariv-planuyut-zbuduvati-kompleks-z-virobnictva-sintetichnogo-paliva>. [in Ukrainian].
8. Krupskiy, Yu. Z. ta in. (2014). Netradytsiini dzhherela vuhlevodniv Ukrainy: monohrafiia. U 8 kn. Kn. 2. Zakhidnyi naftohazonosnyi rehion / NAK «Naftohaz Ukrainy» ta in. Kyiv: Nika-Tsentr. [in Ukrainian].
9. Krupskiy, Yu. (2018). Zakhidnyi naftohazonosnyi rehion Ukrainy. Mynule, suchasnist ta perspektyvy. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya heolohichna*, (32), 3–12. [in Ukrainian].
10. Sil Solotvyna, yaku shche mozhna povernuty. Chy vdstasia vidrodyty vidomyi solerudnyk i kurort na Zakarpatti?: Zakarpattia onlain. Retrieved from: <https://zakarpattya.net.ua/News/199862-Sil-Solotvynaiaku-shche-mozhna-povernuty-FOTO>. [in Ukrainian].
11. Kashchuk, D. (2021). Burshtynovi biznes-klastery: chomu tse maibutnie ekonomiky?: Ekonomichna pravda. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/12/23/680931>. [in Ukrainian].
12. Ivaniuta, S. P. (n.d.). Transkordonna nadzvychaina sytuatsii na solerudnykakh Karpatskoho rehionu (m. Kalush, smt. Solotvyno) ta shliakhy yikh zapobihannia. Analitychna zapyska / Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. Retrieved from: <https://niss.gov.ua/en/node/1699>. [in Ukrainian].
13. Guerra, Viktoriia. (n.d.). Pidtoplennia i provallia. Yak Donbas vtrachaie svoi shakhty i chym tse zahrozhuie: LB.ua. Retrieved from: https://lb.ua/society/2021/04/18/482697_pidtoplenny_a_i_provallya_yak_donbas.html. [in Ukrainian].
14. Pro skhvalennia Kontseptsii stvorennia systemy sotsialnoi pidtrymky pratsivnykiv pidpryemstv vuhilnoi haluzi ta naseleння terytorii, na yakykh rozmishchuietsia vuhledobuvni ta vuhlepererobni pidpryemstva, shcho perebuvauiut u stadii likvidatsii (konservatsii). Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 5.12.2012 roku № 990-r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990-2012-%D1%80#Text>. [in Ukrainian].
15. ERMA. European Raw Materials Alliance. Retrieved from: <https://erma.eu/eu-policy/>.

Bogdan Yatskovskyy, Ph. D (Econ.), National Academy of Management, Ukraine

Stepan Holubka, Dr. Sc. (Economics), Professor, Counselor, Accounting Chamber, Ukraine

PROGRAM-TARGET PRIORITIES OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE MINING INDUSTRY OF UKRAINE

Abstract

Introduction. The subject of the research is the program-targeted priorities, relevant for all regions of Ukraine, combine measures to improve mining on an ecological and economic basis, as well as support for research and innovation.

The purpose of the article is to substantiate the program-target priorities of economic development of the mining industry of Ukraine with clarification of features for the Dnieper-Donetsk and Western regions.

Method (methodology). The theoretical and methodological basis of the study are scientific developments of domestic and foreign scientists related to various issues of development of mining. The following methods were used in the research process: comparative analysis – to study the trends of program-target priorities for the development of the mining industry; systemic approach – to form a coherent approach to ensuring development with the involvement of international capital and intensification of interstate cooperation in the context of sustainable development and transformation of the national economy.

Results. It is proposed to distribute program-target priorities for the development of the mining industry, which are relevant for all regions of Ukraine and with a specification for its main oil and gas regions. In substantiating the problematic aspects of the development of the mining industry of the Western region, the urgency of private economic priorities, expressed in the need for privatization, the formation of cluster associations, creating conditions for various forms of public control. It was determined that security priorities for economic resuscitation, eco-modernization priorities for reclamation, modernization of the industry and retraining of laid-off workers, as well as European integration priorities with international capital and intensification of interstate cooperation should dominate the Dnipro-Donetsk region.

It was found that the European vector of economic integration of the mining industry of the Dnieper-Donetsk region allows to use the benefits of European policy in the field of critical raw materials, implement progressive management practices to reduce raw material dependence through circulating resource use, environmentally friendly products and innovations. for industrial ecosystems, increasing the use of domestic sources of raw materials and diversifying supplies from different countries.

Keywords: national economy; mining industry; economic development; program-target approach; innovation activity.

Cite as: Yatskovskyy, B., and Holubka, S. (2022). Program-target priorities of economic development of the mining industry of Ukraine. *Economic analysis*, 32 (2), 236-242. DOI: 10.35774/econa2022.02.236